

31
Ф54

ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Дніпропетровський національний університет
залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна**

**ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

**За науковою редакцією доктора технічних наук,
професора Пшінька Олександра Миколайовича та
доктора філософських наук, професора Власової Тетяни Іванівни**

НТБ ДІТУ

000857418

ВНЛ

Дніпропетровськ, 2014

УДК 316.32:1

ББК 60.5

Ф 54

ISBN 978-966-1507-54-7

Видавництво Маковецький Ю.В.

Дніпропетровськ, 2014

НАУКОВО-ТЕХНІЧНА БІБЛІОТЕКА
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
імені академіка В.Лазаряна

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дніпропетровського національного університету
залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна
(протокол № 5 від 30 грудня 2013 р.)*

Рецензенти:

док. філос. наук, проф. *О.О. Осетрова* (Дніпропетровський національний університет імені *О. Гончара*)

док. філос. наук, проф. *В.І. Пронякін* (Дніпропетровський національний університет імені *О. Гончара*)

Авторський колектив: **Частина I:** п. 1.1. – Молодиченко В.В., Молодиченко Н.А.;

п. 1.2. – Щербина В.В.; п. 1.3. – Петінова О.Б.; п. 1.4. – Білополий В.В., Руденко С.Г.

п. 1.5. – Грабовська І.М.; п. 1.6. – Айтов С.Ш.; п. 1.7. – Гусев Л.Ю.;

Частина II: п. 2.1. – Власова Т.І.; п. 2.2. – Пустова М.І.; п. 2.3. – Філат Т.В.; п. 2.4. – Талько Т.М.,

п. 2.5. – Макешина Ю.В., п. 2.6. – Власова О.П., Колієва І.А.; п. 2.7. – Купцова Т.А.;

п. 2.8. – Галацька В.Л., Чуднова Т.А.; **Частина III:** п. 3.1. – Селєзньов І.О.; п. 3.2. – Прийма С.М.;

п. 3.3. – Цимбал Т.В.; п. 3.4. – Мисик І.Г.; п. 3.5. – Марфобудінова М.М., Карпович В.Є.

ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Ф 54 ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ Монографія [Текст] / Наук. ред. Пшінько О.М., Власової Т.І.
– Дн-вськ: Вид-во Маковецький, 2014. – 240с. – ISBN 978-966-1507-54-7

УДК 316.32:1
ББК 60.5

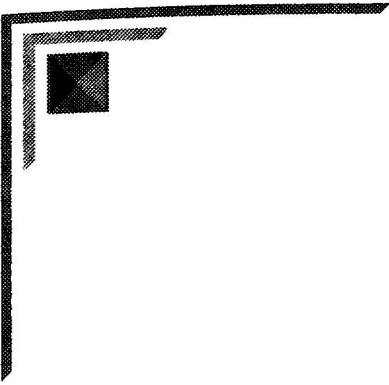
Монографія присвячена загальнотеоретичним проблемам глобалізаційних процесів, які змінюють традиційні засади суспільного життя і звичні парадигми наукового мислення у напів країні та за її кордонами. Три розділи монографії представляють різні аспекти цієї теми: «Людина і світова глобалізація», «Формування проблемного поля сучасних гендерних досліджень», «Проблеми освіти в сучасному інноваційному суспільстві».

Монографія розрахована на наукових співробітників і викладачів вищих навчальних закладів, на аспірантів та студентів старших курсів, філософів, соціологів, політологів, спеціалістів у різних галузях гуманітарних наук.

Редактори не несуть відповідальності за зміст матеріалів, запропонованих авторами для даної монографії. На обкладинці – фрагмент картини Н. Пуссена «Поклонение золотому тельцу».

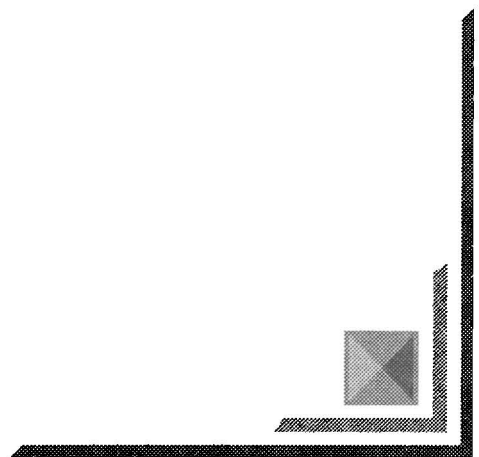
© Дніпропетровський національний університет
залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна, 2014
© О.М. Пшінько, Т.І. Власова, 2014
© Видавництво Маковецький Ю.В., 2014

ISBN 978-966-1507-54-7

ГЛАВА І

ЛЮДИНА І СВІТОВА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ

1.1. Ціннісний контекст епохи глобалізації: зміна пріоритетів

Проблема цінностей традиційно знаходиться в полі зору науковців різних часів і народів. Особливий інтерес вона викликає у транзитних суспільствах. І це закономірно. Транзитне суспільство є динамічним, плинним. Цінності в ньому часто змінюють одна одну не лише щорічно, а й щомісячно. Особливо це стосується української дійсності. Розрізненість цінностей в українському перехідному суспільстві негативним чином впливає на процеси освіти й виховання, на розробку політики держави у сфері освіти, культури, виховання особистості.

Як система підготовки людини до життя за своїм змістом освіта має утримувати в собі весь спектр цінностей, за якими живе суспільство, реалізується життєдіяльність людини.

Сучасний світ – суперечливий. У минулому людство пережило дві світові війни, жорстке протистояння двох протилежних систем, ряд світових трагедій (катастроф) і поступово змінює свої орієнтації. Загальна вісь цих змін проходить по лінії гуманізму та демократії. Утверджується нове політичне мислення. Посиллюється інтегрованість народів, їхня взаємодія, особливо на європейському континенті. Серед світових процесів, які обумовлюють спектр ціннісних орієнтацій людей, домінуючими є глобалізація, інформаційна революція, міграційні процеси тощо. У цьому контексті в Україні розроблені декілька державних документів, що орієнтують освіту на національні та світові цінності. Зокрема, Стратегія розвитку національної освіти в Україні на період 2012-2020 року, Державна програма «Україна. Освіта XXI століття», «Національна доктрина розвитку освіти у XXI столітті», Болонські декларації України тощо. Українська освіта модернізується. Це наближає її до загальнолюдських стандартів, головними з яких є людина, демократія, творчість, свобода.

Не лінійність і суперечливість сучасного світу, на якій наголошує епоха постмодерну, посилюється процесами глобалізації, що знаходять вираження

в усіх без винятку сферах суспільної життєдіяльності. Причому можна виділити щонайменше два підходи до розуміння самого терміну «глобалізація», які зустрічаються в різних дискурсах. Згідно дискурсу, представники якого підтримують і просувають цінності глобальної культури як прогресивні цінності нового кращого етапу розвитку людства, глобалізацію доцільно розуміти як процес створення єдиного ринкового та культурно-інформаційного простору Землі завдяки розвитку й посиленню політико-економічних взаємозв'язків та новітніх інформаційних технологій. Полярне ж розуміння глобалізації, що розділяється і поширюється противниками світової інтеграції, означає ототожнення глобалізації з експансивним розвитком тенденцій капіталізму, які поступово сягають їх природної межі. Відповідно досягнення цієї межі призводить до економічного поділу людства на багаті і бідні країни, а також обумовлює поглиблення соціально-економічної диференціації населення у вимірі збільшення розриву між класами [1].

Багатовимірність глобалізації та різних позицій її осмислення результується також і в інших тлумаченнях. Так, до важливіших іпостасей глобалізації, розглядаючи їх у сукупності, дослідники відносять такі: глобалізація як історичний процес, що постійно розвивається; глобалізація як гомогенізація і універсалізація світу; глобалізація як «розмивання» національних кордонів. Нерідко глобалізація розуміється і як перехід від індустріального суспільства до постіндустріального, від суверенного й унікального – до залежного, стандартизованого і універсального. Іншими дослідниками глобалізація представляється як практика повсюдного поширення і впровадження неоліберальних цінностей, як політично затребувана концепція однополярного світу і формування нового світового устрою.

По суті, всі ці дискурси спираються на один і той самий підхід, але акцентують увагу на різних наслідках глобалізації. Зате їх полярність наочно

висуває на передній план ціннісний вимір сучасних глобалізаційних процесів. Адже економічна, політична, культурно-інформаційна інтеграція країн – це не просто реальне злиття відповідних просторів; таке злиття з необхідністю передбачає зближення національних цінностей, забезпечення їх несуперечливого співіснування і поширення цінностей глобальної культури. «Європа – це не просто територія, це спосіб мислення», – наголошує П. Скотт, говорячи про євроінтеграцію як складову глобалізаційних процесів, і цим виразом яскраво підкреслюється, що глобалізація – це не тільки (а може й не стільки) зближення економік, скільки злиття цінностей. Більше того: глобальний світ як інституціональна система може існувати виключно за наявності її надійного ціннісного фундаменту – коли її учасники розділяють деякі важливі і дійсно спільні для них ідеали, цілі й установки, що втілюються в регулюючих їх взаємодію соціальних інститутах [6]. Як підкреслює доктор філософських наук, професор кафедри філософії і культурології Російського гуманітарного інституту Санкт-Петербурзького державного університету В. Сагатовський, доки не відбудеться радикальна переоцінка цінностей, проект «глобалізація» залишатиметься таким само «потворним і збоченим», яким він є зараз [5]. У зв'язку з цим правомірно стверджувати, що в сучасному світі глобалізація – хоча і спрямована офіційно на економічне і політичне зближення – але поражає більшою мірою моральні і соціокультурні сторони суспільного буття. Можна навіть підтримати ідею, що глобалізація робить акцент на економічній сфері лише через домінуючий вплив економіки на всі інші сторони суспільного життя і внаслідок найбільшої об'єктивної сфери [3].

Тому, якщо і можна вбачати сенс загальносвітової глобалізації в економічній сфері, то його треба з необхідністю доповнювати духовно-ціннісним виміром, який втілюється у понятті *постмодерну і постмодернізму*. У центрі постмодерну стоїть масова особистість як духовна субстанція, яка володіє абсолютною свободою в прийнятті і неприйнятті

культури й цивілізації, вона плюралістична у своїх діях і своїй свідомості, вона володіє творчим потенціалом і завдяки йому вільно засвоює всі досягнення культури [2]. Характеризуючи духовно-ціннісний бік глобалізаційних процесів, постмодерн означає деструкцію попередньої системи цінностей, значення традиційних соціальних інститутів і знакових систем тощо. І в ціннісному звучанні процес світової глобалізації можна визначити як кооперацію і підведення різних національних ідей і систем під одне структурне утворення за посередництвом знаходження спільних цілей, цінностей та ідей.

Зростаючу швидкість розгортання глобалізаційних процесів найкраще пояснює діалектичний закон єдності і боротьби протилежностей, згідно якого суперечності виступають джерелом розвитку будь-яких явищ і процесів. В основі глобалізації – щонайменше три такі пари протилежностей, що утворюють діалектичні суперечності (які і взаємозаперечують, і взаємообумовлюють свою протилежність). Це: 1) єдність і боротьба глобального ринку і глобальних рухів протесту; 2) суперечливість глобальної технологічної промисловості і наукової культури; 3) діалектична протилежність домінуючої західної культури та її супротивників [6, 7].

Духовно-ціннісний і економічний виміри глобалізації також утворюють певну суперечність. Адже економічне зростання, на яке націлена світова глобалізація, далеко не завжди супроводжується соціальним прогресом. Так, у процесі формування глобалізованої економіки виявляються такі її негативні риси: надзвичайно нерівномірний розподіл благ, нерівність в отриманні прибутків і працевлаштуванні, нерівність доступу до освіти і медицини та нерівність участі в управлінні й соціальному житті. Але немає необхідності шукати в цьому процесі лише негативні сторони: важливо розуміти, що в глобалізації людство отримує величезні креативні можливості для різкого стрибку в розвитку. Однак для використання цих можливостей необхідно, щоб головними у взаєминах між людьми і державами стали принципи

моральності – на жаль, ринкові принципи як основні регулятори соціального сьогодення безморальні за своєю сутністю. Тому ключова потреба сучасного етапу глобалізації полягає в забезпеченні гарантій того, щоб *процесом економічної глобалізації керували загальнолюдські і соціальні цінності* – і без цього подальший соціальний прогрес світової спільноти не уявляється можливим. Крім того, динамізм приватного сектора як головний рушій економічного зростання глобального світу не гарантує гуманістичної орієнтації економіки, а інколи навіть заважає їй. Тому дієва соціальна політика повинна будуватись на збалансованих зусиллях приватного і державного секторів.

Отже, необхідною передумовою ефективного перебігу процесів економічної, політичної глобалізації є так звана глобалізація цінностей. Однак в цьому контексті постає питання – які цінності можуть бути ядром цієї глобалізації. Адже якщо глобалізація буде націлена на отримання максимуму прибутку і задоволення інтересів міжнародного фінансового капіталу, то в її основі лежатимуть цінності влади і максимального споживання. Але навряд чи це саме те аксіологічне ядро, яке зможе сприяти інтеграції різних націй і верств населення. Інше питання – яким чином можуть бути зближені західні і східні цінності, що в багатьох аспектах радикально відрізняються на ментальному рівні. Тому ціннісна площина глобалізації на тлі її безперечної наявності породжує багато питань з приводу її реалізації.

Процес виникнення і поширення цінностей глобальної культури отримує в сучасній науковій літературі назву *культурної глобалізації*, яка означає, з одного боку, зміцнення інтеграційних тенденцій, розширення культурних зв'язків, посилення контактів між різними частинами світу; з іншого, – посилення процесів вестернізації. Як демонструє В. Мельник, це призводить до визначення чотирьох головних соціокультурних мегатенденцій XXI століття: культурної поляризації, культурної асиміляції, культурної

гібридизації, культурної ізоляції [4, 14]. Відповідно можна говорити про консолідацію, конфронтацію, конкуренцію, кооперацію цінностей як основні культурні архетипи в умовах єдиного інформаційно-культурного простору. Адже глобалізація визначає появу нових форм організації великих культурних ареалів і нових ціннісних орієнтирів.

Крім того, *аксіологія процесів глобалізації має й індивідуальний зріз*: саме від суб'єктивного сприйняття тих чи інших цінностей залежить підтримка чи заперечення необхідності глобалізації. Співвідношення останніх двох процесів вимальовує картину формування глобальної ідентичності на особистісному рівні.

Можна погодитись із думкою, що глобалізація не тільки розв'язує проблему дихотомії «особистість – суспільство», але й дозволяє по-іншому подивитись на проблему розподілу відповідальності між ними. Традиційні ціннісні парадигми трансформуються під впливом глобальних змін: з одного боку, відбувається інтеріоризація деяких правил, установок, норм, моделей поведінки; з іншого – формуються універсальні цінності, які навіть будучи заблокованими в статичному середовищі, знаходять непрямі, допоміжні форми для реалізації. Таким чином глобалізація сприяє виокремленню універсальних категорій, що формують принципи й устрій нового світового ладу.

Необхідною передумовою формування глобальної ідентичності як наслідку поширення цінностей глобальної культури є зняття суперечності між цінностями глобалізації і груповими цінностями. Адже групові цінності завжди були і напевно залишатимуться чи не найбільш стійкими. Щільність і стабільність внутрішньогрупових зв'язків пов'язана з високою інтенсивністю повсякденного спілкування в рамках конкретної групи [7]. Це обумовлює певну автономію таких локальних груп і також абсолютний пріоритет групових цінностей перед цінностями інших груп і навіть спільнот більшого масштабу.

Однак сучасна специфіка співвідношення між груповими і глобальними цінностями відчуває певні метаморфози. З одного боку, швидка експансія глобального ринку і нівеляція значення просторового фактора обумовлюють відчутніший тиск на групові цінності з боку інших. Аналогічно може розширюватись зона впливу цінностей цієї групи. Крім того, загострюється ціннісна чутливість локальних структур, а динамічна напруженість між груповим і глобально-універсальним стає характерною рисою ціннісно-культурної картини світу. Багато чого в цій картині залежить від того, наскільки стійкою і захищеною є ціннісна система групи: причому парадоксально, але *сила і захищеність цінностей не тільки визначають групову ідентичність, а ще й детермінують легкість входження в глобальний простір*. Адже слабка групова самосвідомість і ідентичність практично унеможлиблює прийняття групи іншими і відповідно її інтеграцію.

Отже, глобалізація впливає і знаходить вираження в усіх без винятку сферах суспільного життя. І в усіх цих сферах вона має ціннісний вимір. Причому у зв'язку зі складністю вималювати взаємодію цінностей в умовах глобалізації в більш-менш структурованій перспективі важко не визнати доволі слабкий інтерес до цієї сукупності проблем з боку академічної спільноти.

Є сенс виділити низку ключових проблем, розв'язання яких утворює область спільного розгортання глобалізації і освіти:

- стратегії інтернаціоналізації;
- транснаціональна освіта;
- забезпечення міжнародного рівня якості освіти;
- регіональна і міжрегіональна співпраця в галузі науки і освіти;

впровадження інформаційних і комунікаційних технологій, розвиток електронних бібліотек і освітніх порталів, створення віртуальних університетів;

- проблеми рівного доступу до освіти.

У сучасному реформуванні вітчизняної системи освіти значною мірою враховується об'єктивний вплив двох масштабних і спільних для сучасної цивілізації тенденцій розвитку. Перша з них – посилення процесу глобалізації, взаємозв'язку і взаємозалежності світових держав. Друга обумовлена формуванням сприятливих умов для індивідуального розвитку особистості та її успішної самореалізації. З урахуванням цього ключовими стратегічними пріоритетами розвитку української системи освіти є такі:

побудова національної системи освіти на засадах формування освіченої творчої особистості і забезпечення пріоритетного розвитку людини;

- функціонування і реформування вітчизняної освітньої системи на основі принципів гуманізму, демократії, пріоритетності загальнонародських і гуманістичних духовних цінностей;

забезпечення достатньої ціннісної і знаннєвої відкритості вітчизняної системи освіти для систем освіти інших країн і з одночасним досягненням високого якісного рівня прогресивних національних систем освіти.

Основними шляхами реформування системи освіти при цьому виступають:

створення в соціумі атмосфери загальнодержавного сприяння розвитку освіти;

- забезпечення розвитку освіти на основі нових прогресивних концепцій, впровадження передових технологій, наукових і навчально-методичних досягнень;

подолання девальвації загальнонародських і гуманістичних цінностей, а також відриву від етнонаціональних джерел;

відхід від основ авторитарної педагогіки, підготовка нової генерації педагогічних кадрів (з розвитком у них демократично орієнтованої світоглядної культури);

інтеграція освіти і науки, активне залучення до навчального процесу наукового потенціалу освітніх закладів, мотивація студентів до участі в наукових дослідженнях і розробках;

реорганізація існуючих закладів з урахуванням вище зазначених пріоритетів, створення закладів освіти «нового покоління», радикальна реконструкція управління сферою освіти. Якщо ж говорити не про суб'єктів освіти, а про зміст освітнього процесу, то на сучасному етапі суспільного розвитку можна виокремити щонайменше дві площини *розриву взаємозв'язку освіти і цінностей*.

По-перше, у зв'язку з прогресуючим включенням української системи освіти до глобального освітнього простору можна вважати досить обґрунтованим прогноз щодо скорочення ролі української освіти у відтворенні етнічної і національної культурної ідентичності. Негативне значення цієї тенденції важко переоцінити – зокрема, як зазначає А. Запесоцький, ігнорування духовних засад національної культури призводить до втрати суспільством здатності зберігати свої життєво важливі параметри. Яскравим прикладом є наслідки впровадження у вітчизняний соціальний простір західних індивідуалістичних цінностей. Переорієнтація освітньої (зокрема, виховної) діяльності на ідеали індивідуалізму і самодостатності, які лежать в основі трудових і професійних настанов західної цивілізації, у вітчизняній практиці призводить не до зміцнення трудових мотивацій, а лише зміщення акцентів на індивідуальне кар'єрне зростання і швидке збагачення будь-якими засобами.

Другою площиною цього освітньо-ціннісного розриву є диспозиція аксіологічних і когнітивних компонентів змісту освітнього процесу, що не тільки обумовлює девальвацію духовних складових, але й призводить до відчуження від не затребуваного сучасним вузьким ринком праці знанневого компонента. На загальнонаціональному рівні відірваність освіти від ціннісного виміру знаходить вираження в істотному зниженні

компетентнісного і соціального потенціалу населення, в прагматизації української інтелігенції, тенденцій її депатріотизації та еміграції.

Крім того, необхідно відзначити, що поступове збільшення розриву між освітніми процесами і процесами утворення та передачі цінностей є вагомою причиною поглиблення міжпоколінного відчуження, – а тому і дієвим чинником дезінтеграції і дестабілізації національно-державної спільноти.

У зв'язку з цим можна говорити про те, що під впливом глобалізаційних тенденцій істотно ускладнюється виконання освітньою галуззю її так званої «менталетворчої» функції. Адже сучасна модель реформування вітчизняної освітньої системи орієнтована переважно на потреби глобального ринку освіти і ринку праці і практично суперечить цінностям власне національного розвитку. Однак все очевиднішою стає неможливість забезпечення високої конкурентоспроможності української економіки на світовому рівні в руслі таких реформ – без збереження конструктивних традицій національної освіти і без відновлення традиції єдності освіти і цінностей. Відтворення уніфікованих моделей глобальної культури і подальша дистанційованість освіти від духовних цінностей національної культури не можуть сприяти підвищенню конкурентоспроможності випускників української системи освіти. Отже, можна стверджувати, що необхідність відновлення і посилення єдності цінностей і освіти диктується не тільки націленістю на підтримання самоцінності національних культурних зразків, але має глибокий прагматичний сенс.

Не тільки самі суспільні цінності, але й освіта як головний канал їх міжгенераційної передачі відчувають на собі модифікуючий вплив процесів глобалізації. Цей вплив на національні системи освіти, зокрема, на українську, містить як позитивні, так і негативні аспекти.

Негативність впливу глобалізаційних тенденцій на освітні процеси в Україні пов'язана, головним чином, із порушенням принципу природності і поступовості впровадження змін (прагненням продемонструвати *видимі*

швидкі результати без виваженої модернізації самого змісту системи тощо) і полягає в наступному.

По-перше, цей негативний вплив проявляється в запозиченні західних і американських концепцій освіти та моделей організації освітнього процесу, програм і методик навчання, – що неминуче відтісняє вглиб національні освітні традиції, спричиняючи розмивання національної ідентичності. Ясно, що орієнтація на позитивний досвід інших освітніх систем може бути корисною, але не тоді, коли вона підпорядковується стратегії «наздоганяючої модернізації». В останньому випадку запозичення чужого досвіду означає не що інше, як відірваність освітніх практик від власних етнічних і національних цінностей.

Зміст другого аспекту негативного впливу глобалізаційних тенденцій на освітні системи і процеси складає глобалізація ринку праці і ринку освіти, яка – попри безумовні переваги – нівелює ідеали патріотизму, цінності служіння власній Батьківщині; в несприятливих соціально-економічних умовах ініціює активізацію еміграційних процесів інтелігенції. Відтак, отримання знань в таких умовах постає не як джерело духовного зростання особистості, а як прагматичний фундамент для матеріального збагачення і кар'єрного просування. Тому у площині духовних цінностей, вплив глобалізаційних процесів на національні освітні системи є скоріше негативним.

Отже, загалом, ціннісний вимір глобалізаційних тенденцій сучасності безперечно знаходить відображення у вітчизняній системі освіти. Однак це відображення засвідчує і значущу суперечність. Це суперечність між потребою у збільшенні відкритості української освітньої системи (яка могла б легко бути задоволена в процесі глобалізації), з одного боку, і цілями ціннісного самозбереження нації – з іншого. Адже в результаті повної невиваженої інтеграції української системи освіти в європейську і загальносвітову можуть виявитись істотно обмеженими реальні можливості

відтворення специфічно українського світу. Окреслена суперечність може вирішуватись за умови, що всі модернізаційні процеси в освіті будуть впроваджуватись у рамках вектора загальнонародських цінностей. Продовження реформ у напрямі «болонізації» вітчизняної освітньої сфери повинно здійснюватись на основі врахування національно-культурної специфіки України, а також традиційних для етносів, що складають українську націю, цінностей освіти й виховання. Компромісне узгодження загальнонародських цінностей із специфічно українськими має бути тим орієнтиром, на який скеровуватимуться глобалізаційні реформи в освітній сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрос Є. Глобалізація: соціокультурний та антропокультурний контексти проблеми / Є. Андрос // Освіта і управління. – 2002. – Т. 5. – № 1. – С. 7–14.
2. Евстигнеева Л., Евстигнеев Р. Глобализация как явление постмодерна / Л. Евстигнеева, Р. Евстигнеев // Сетевое издание Институционалистского общества «Императив» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.perspektivy.info/misl/cenn/globalizaciya_kak_yavlenie_postmoderna.htm
3. Косиченко А.Г. Влияние глобализации на культуру и ценности человека [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.patriotica.ru/enemy/attali_porog.html.
4. Мельник В.В. Етнонаціональне буття людини в умовах культурної глобалізації: філософсько-антропологічний аналіз: автореф. дис. канд. філос. н.. 09.00.04 / Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – К., 2006. – 20 с.
5. Сагаатовский В.Н. Русская идея: продолжим ли прерванный путь? / В.Н. Сагаатовский. – СПб, 1994. – 300 с.
6. Скотт П. Глобализация и университет / П. Скотт // Alma mater. – М., 2000. – № 4. – С. 3–8.
7. Теннис Ф. Общность и общество / Ф. Теннис. – СПб.. Фонд «Университет», Владимир Даль, 2002. – 450 с.

1.2. Куда дрейфует наука социология? (Постмодернизм и трансформация социологии)

Точкой отсчета при написании данной работы стала попытка ответа на вопрос, а на каком основании многими моими коллегами даётся достаточно позитивная оценка современного состояния мировой и отечественной социологии? Первый, и как мне кажется, очевидный ответ на этот вопрос, был связан с утверждением, что в основу такой оценки были положены

I ЛЮДИНА І СВІТОВА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ

1.1. Ціннісний контекст епохи глобалізації: зміна пріоритетів.....	4
1.2. Кудя дрейфует наука социология? (Постмодернизм и трансформация социологии).....	15
1.3. Становлення нової економічної людини в глобалізованому суспільстві	46
1.4. Українська еліта в умовах глобалізації.....	63
1.5. Особливості дотримання прав людини в Україні як проблема трансформаційного постколоніального соціуму у світлі цивілізаційного поступу сучасного людства.....	76
1.6. Г Флоровский о культурном диалоге восточнославянских народов и Греции: заметки на полях.....	86
1.7. Современное положение инвалидов в России как отражение мировых глобальных процессов, опыт и перспективы интеграции в общество.....	96

II ФОРМУВАННЯ ПРОБЛЕМНОГО ПОЛЯ СУЧАСНИХ ГЕНДЕРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1. Гендерная идентичность в массовой культуре как дискурсивное производство постмодерна.....	107
2.2. Дискурсы и нарративы гендера в эпистемологии постмодерна.....	114
2.3. Мужчина и женщина: основные проблемы, освещенные в классической зарубежной литературе.....	122
2.4. Гендерна проблематика в релігіях «New Age».....	131
2.5. Феномен материнства в новых дискурсах постсовременной Украин... ..	142
2.6. Новые гендерные практики в дискурсах студенческой жизни.....	150
2.7. Філософська репрезентація гендеру у формуванні модерних вимірів української культури.....	159
2.8. Образ жінки в українському фольклорі.....	167

III ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ ІННОВАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

3.1. Динамика социального института образования и науки в турбулентных условиях глобализирующегося мира.....	179
3.2. Сінергійно-інформаційний підхід як постнекласична методологія відкритої освіти дорослих.....	192
3.3. Особистість сучасного викладача: перманентне самовдосконалення у творчості та системі професійних комунікацій.....	204
3.4. Опыт модернизации общего среднего и дошкольного образования.....	213
3.5. До проблеми функціонування фольклору в сучасних умовах.....	224

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

*Монографія
(українською та російською мовами)*

Редактор *А. А. Міценко*
Комп'ютерна верстка *А.А. Заїченко*
Дизайн обкладинки *А.А. Заїченко*

Видавництво *Маковецький Юрій Вадимович*
Свидощтво ДК № 2665 від 25.10.2006 р.
49000, Україна, м. Дніпропетровськ, вул. Плеханова, 16, к. 14
Тел. (056) 798-33-64, факс (0562) 36-79-93
e-mail: europress@gala.net

Надруковано:
ПФ «Стандарт-Сервіс», м. Дніпропетровськ,
вул. Плеханова, 2-а, тел. (056) 370-30-22.
Підписано до друку 14.07.2014. Формат 29,7x42 1/4 Папір офсетний.
Спосіб друку - різнограф. Умов.друк. арк. 13,86. Тираж 300 прим.

ISBN 978-966-1507-54-7